

NATURA 2000 konferencia Sopronban I.

A NATURA 2000 erdők kezeléséről, problémáiról, a biodiverzitás megőrzéséről tartott konferenciát a LIFEin-FORESTS program részeként a WWF Magyarország, valamint partnerei. A terepi programokkal és poszterkiállítással is színesített szakmai rendezvényre sokan voltak kíváncsiak. A téma fontosságát bizonyítja, hogy a Soproni Egyetem konferenciaterme szinte teljesen megtelt magán erdőgazdálkodókkal, az állami erdőgazdaságok képviselőivel, természetvédelmi szakemberekkel, kutatókkal és hallgatókkal.

A rendezvény elején a Soproni Egyetem Erdőmérnöki Karának dékánhelyettese, *prof. dr. Bidló András* a tartamosság fontosságára hívta fel a figyelmet, amelynek jelentése az elmúlt évtizedekben jelentősen megváltozott. *„Mind a mai napig erősen kötődünk az erdők természetességéhez, és napjainkban már nem csak azt tartjuk fontosnak, hogy gazdaságilag legyen tartamos egy erdő, emellett a természetvédelmi szempontok is egyre inkább előtérbe kerülnek”* – utalt a dékánhelyettes arra, hogy ma már az erdő azon – természetvédelmi, közjóléti – funkcióit is megbecsüljük, amelyek nemcsak a fatermelést szolgálják. Beszédében a kihívásokról is szót ejtett, a klímaváltozás mellett kiemelve, hogy nagy feladat megőrizni az elmúlt évezredekben kialakult ökológiai rendszereket.

Dr. Gálhidy László, a WWF Magyarország erdőprogram-vezetője köszöntőjében kiemelte, hogy a NATURA 2000 területek egyik legfőbb problémája, hogy a tulajdonosok, a gazdálkodók sok esetben nem tudják, hogyan kell megvédeni egy-egy fajt, hogyan kell megőrizni vagy helyreállítani egy-egy élőhelyet. *„A Natura 2000 célok elérése nagymértékben a gazdálkodókon múlik, ami nagy terhet is jelent számukra. Hiszen új eljárásokat, módszereket kell alkalmazniuk, aminek komoly többletköltsége lehet. Ez a munka azonban támogatás nélkül nem várható el, hiszen a megőrzött értékek az egész társadalom javát szolgálják. Éppen ezért az erdőgazdálkodóknak érezniük kell, hogy a társadalom segít nekik ebben a munkában”* – emelte ki.

Rakonczi Zoltán, az Európai Bizottság Környezetvédelmi Főigazgató-

ságának szakpolitikai tisztviselője a NATURA 2000 hálózat kilitásairól szóló előadásában felvázolta, hogy Európát 176 millió hektár erdő borítja, amiből nagyjából 21% NATURA 2000-es terület. Magyarország esetében ez az arány egyébként 40%-os. Fontos célkitűzésként emelte ki, hogy legyenek olyan erdőtervek, amelyek a biodiverzitás védelmét is kellőképpen figyelembe veszik. A cél a mérhető javulás az erdőgazdálkodástól függő, illetve az általa érintett fajok védettségi helyzetében, valamint az ökoszisztéma-szolgáltatásokban.

A tisztviselő a *NATURA 2000 és az erdők* bizottsági útmutatót is bemutatta előadásában, amelynek még nem készült el a magyar nyelvű változata. A kiadvány hasznos információforrás és javaslatgyűjtemény, amelynek célközönsége többek között a természetvédelmi és erdészeti hatóságok, a területkezelők. Az útmutató természetesen nem végleges, lezárt dokumentum, hi-

táson azonban lenne mit javítani. Problémaként fogalmazták meg többek között, hogy túl sok faj és élőhely mutat negatív tendenciát, a területek 50%-án nem megfelelő a természetvédelmi kezelés, hiányzik a finanszírozás, és tudáshiány is észlelhető. A vizsgálat következtében május-júniusban cselekvési terv születhet majd meg a NATURA 2000 területekhez kapcsolódva.

Előadása végén a tisztviselő a legnagyobb kihívások között említette a klímaváltozást, de kiemelte azt is, hogy az erdészeti igazgatás és a szakma presztízse is leépülőben van Európaszerte. *„A szakma súlya a döntéshozatalban megroggyant az utóbbi időkben, eközben pedig egyre nagyobb az igény a fára, például a biomassza kapcsán”* – fogalmazott, hozzátéve, hogy mindezek miatt aztán könnyen kialakulhat olyan helyzet, hogy miközben az erdőkre egyre nagyobb nyomás helyeződik, aközben a szakmai kezelés háttérbe szorulhat.

szén a tapasztalatokkal továbbfejleszhető, bővíthető. Esettanulmányokat és a gyakran ismételt kérdésekre válaszokat is tartalmaz. A jövőben minden uniós nyelven, így magyarul is elérhető lesz.

A jövőre vonatkozóan *Rakonczi Zoltán* elmondta, hogy a Bizottság több EU-s jogszabályt is vizsgálat alá vett az elmúlt időszakban, ami a NATURA 2000 rendszer alapjául szolgáló irányelveket is érintette. Megállapították, hogy az alap jogszabályok alkalmasak a feladatuk betöltésére, így ezeken nem kell változtatni, a megvalósí-

Pawel Paulaczyk Lengyelországból érkezett a soproni konferenciára, a Klub Przyrodników képviselőjében tekintette át az európai NATURA 2000 erdőket. A szakember kiemelten beszélt a biodiverzitás megőrzése és az erdőtulajdonosok munkája közötti összhang megteremtéséről.

Előadásában több lehetőséget is kifejtett, amelyek segítségével a biodiverzitás védelmezhető. Néhány erdő esetében megoldást jelenthet a kezelések teljes elhagyása, a beavatkozások megszüntetése. A szakember ugyanakkor kiemelte, hogy vannak olyan esetek,

amikor ez a konzervációs eljárás nem megoldás. Példaként egy skandináv területet mutatott be, ahol éppen azért tűntek el fajok, mert megszűnt a bolygatás. „Egyes fajok esetében szükséges az emberi beavatkozás. Ilyenkor a »csinálnunk mindent úgy, ahogy eddig tettük« elv lehet a megoldás a terület védelme érdekében” – mutatott rá a szakember. Mint mondta, a tradicionális erdőgazdálkodói, területkezelési módszereket nem kell minden esetben elhagyni. Adott helyzetben az összefüggő területen történő intenzívebb fakitermelések is fontosak lehetnek. Pawel Pawlaczyk beszélt a holtfa jelentőségéről, de arra is kitért, hogy egyes területeken az erdőtüz is hasznosnak bizonyulhat hosszú távon.

Aláhúzta, hogy sokszínűsége van szükség a megoldások tekintetében is. Van, ahol a hagyományos erdészeti rendszerekre van szükség; van, ahol specifikus, konzervációs megoldásokra, a kezelések teljes elhagyására. Mint mondta, Lengyelországban is megpróbálják megteremteni az egyensúlyt.

Živan Veselič, a Slovenia Forest Service szakembere előadásában felhívta a figyelmet arra, hogy Szlovénia erdőterületeinek 71%-a NATURA 2000-es terület. A szomszédos országban kiemelten fontos a természetközeli erdőgazdálkodás, aminek komoly hagyománya van. 1947 óta tilos a tarvágás, ráadásul a tervezésnél az erdő minden funkcióját figyelembe veszik, legyen az gazdasági, természetvédelmi vagy közjóléti. A szomszédos országban 10 évente készítik el a 14 darab regionális erdőgazdálkodási tervet, ezen belül pedig 232 egységgel dolgoznak.

A jövőre megfogalmazott céljaik között fontos, hogy fenntartsák az erdőrezervátumok hálózatát, és hogy erdeikben legalább 3% olyan holtfát tudjanak megtartani, amelynek átmérője minimum 30 cm. A szakember hangsúlyozta, hogy ugyanakkor törekednek arra, hogy kisebb, mozaikosabb területeken ez az arány lehetőleg 5–10% legyen. Hozzátette: országában létrehozta egy pénzügyi alapot is, amely a nagyobb arányú állami erdőkre fordítható.

A szlovén szakember kérdésre válaszolva arról is beszélt, hogy síkvidéken is több természetközeli erdőgazdálkodási módszert lehet alkalmazni a tarvágás helyett. Az egyik ilyen például a kislékes szálalás.

Ulrich Mergner erdészettervezető, a Bayerische Staatforsten (bajor állami erdészet) szakembere *Természetvédel-*

mi szempontok a Steigerwald erdőgazdálkodásában címmel tartott előadást a konferencián. Elmondta, hogy a bajor vidéken nagy a tűzifa iránti kereslet, ráadásul sok fűrészüzem is van a területen. A fa iránti igény és a természetvédelem összehangolása éppen ezért nehéz feladat, de szemléletük az utóbbi időszakban jelentősen megváltozott. Ma már az ipari szempontból értéktelenebb, például odvas fákat ott hagyják a területen, hiszen ez segíti a biodiverzitás megőrzését, növelését.

A hallgatóság sorából ehhez kapcsolódva kérdés is érkezett, amely azt firtatta, hogy az így keletkező bevételkiesést ki téríti meg. *Ulrich Mergner* válaszában elmondta, hogy a jó minőségű ipari fa ára 70–140 euró/köbméter, míg az úgynevezett „élőhelyfák” ára nagyságrendekkel kisebb, ám szerinte nem okoz problémát az ebből adódó anyagi veszteség, hiszen az adott erdőt a biodiverzitás megőrzése miatt tartják fent. Hozzátette, hogy nagy mennyiségű holtfát hagynak a területen, állót és fekvőt egyaránt. A kezeléseknél, az élőhelynek számító fák megóvásának köszönhetően mára egy olyan rovarfaj is visszatelepült erdeikbe, amely már régóta nem volt jelen.

Érdekesség még, hogy egy jogszabály a fa regionális feldolgozását helyezi előtérbe. Eszerint a szállításhoz 5 km-es távolságra 5 euro, 200 km-es távolságra azonban már köbméterenként 20 euro szállítási díjat kell fizetni, így minden szereplőnek az az érdeke, hogy a helyben megtermelt fát a lehető legközelebbi üzemből dolgozzák fel, értékesítsék.

Dr. Erich Mayrhofer, az osztrák Kalkalpen Nemzeti Park igazgatója *NATU-*

RA 2000 szempontok érvényesítése védett területen címmel tartott előadást. A Felső-Ausztria déli részén fekvő, rendkívül változatos élőhelyekkel rendelkező nemzeti park tervezését 25 éve kezdték el, az igazgatóság idén 20 éves. Területe nagyjából 210 négyzetkilométer, erdeinek 80%-a állami, 20%-a magántulajdonosok kezében van.

30 különböző típusú erdő található a területen, nagy a biodiverzitás, amit az is jelez, hogy 1300 lepkefaj és több mint 1000 virágos, lágyszárú növény találja meg élőhelyét. A legtöbb erdőben nem, vagy csak minimális beavatkozást végeznek. Például az idős lucfenyőerdők esetében, ahol a bükkfelújulás erőteljesen jelentkezik, nincs szükség bolygatásra. A nemzeti park területén zónákat hoztak létre, a természeti, „vadon” zóna a belső részen, a kezelési zóna jellemzően a széleken található, de sok esetben ezekhez erdőterületekhez sem nyúlnak hozzá. Jövőbeli céljuk, hogy az erdészeti utak mennyiségét is jelentősen csökkentsék.

Megtudtuk, hogy területükön nem engedélyezett a fakitermelés, ahogy a halászat sem, viszont a gazdálkodásuk részét képezi a fenyők megfelelő kezelése, adott esetben fák kivágása a rovarok megelőzése érdekében. A nemzeti park legidősebb bükkfája 525 éves, a területen 7 különböző harkályfaj, rengeteg rovar és hiúz is él.

Lucie Trokanová, a LIFE kommunikációs szakértője elmondta, hogy 1992 óta 4500 sikeres program zajlott le támogatásukkal. A biodiverzitás mint finanszírozandó téma 4 jelentős területre oszlik, ebből az egyik a LIFEinFORESTS. Kiemelte, hogy fontos, hogy a klímaváltozással kapcsolatos programok is helyet kaptak a LIFE-ban, de az ismeretterjesztési feladatokra is nagy hangsúlyt helyeznek, ami főként az erdőtüzek megelőzéséről szól.

A LIFE legfontosabb célja az élőhelyek megóvása és helyreállítása, valamint a konkrét fajvédelem, éppen ezért a Natura 2000 célokhoz kapcsolódó projekteket is kiemelten fontosnak tartják. *Lucie Trokanová* elmondta, hogy jelenleg 15 új erdővédelmi projekt elindításáról tárgyalnak. Előadását végül egy spanyolországi puhafa ligeterdős projekt követendő példájával zárta, amelynek az invazív fajok visszaszorítása volt az egyik célja.

Kép és szöveg: **Gribek Dániel**
Erdő-Mező Online
(Folytatjuk)